

Kto funduje nasze zdrowie?

Jak działa NFZ?

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH OBSZAR: SYSTEM OCHRONY ZDROWIA

Scenariusz zajęć został opracowany do wykorzystania na przedmiocie **Edukacja zdrowotna**. Nauczyciel może elastycznie dostosować zaproponowane treści do specyfiki grupy, z którą pracuje. Scenariusz opiera się na sytuacjach codziennych i realnych wyborach, co sprzyja budowaniu samodzielności oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Nauczyciel decyduje, w jaki sposób wykorzysta ten materiał, uwzględniając potrzeby i możliwości swoich uczniów.

Treści programowe

Treści zawarte w scenariuszu odnoszą się do podstawy programowej z zakresu przedmiotu Edukacja zdrowotna, **Dział 10. System ochrony zdrowia punkt 1. (fakultatywny)** [uczeń] *opisuje podstawy funkcjonowania i finansowania systemu ochrony zdrowia w Polsce oraz wyjaśnia, jaka jest rola Narodowego Funduszu Zdrowia*. Treści koncentrują się na pytaniu przewodnim „Jak świadomie korzystać z systemu ochrony zdrowia w Polsce?”.

Scenariusz jest przeznaczony do wykorzystania w szkołach ponadpodstawowych.

Pojęcia kluczowe: system ochrony zdrowia, Narodowy Fundusz Zdrowia, finansowanie świadczeń zdrowotnych

Cel główny

Przekazanie uczniom wiedzy na temat sposobu organizacji i finansowania systemu ochrony zdrowia w Polsce oraz roli Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) w zapewnianiu dostępu do świadczeń zdrowotnych.

Cele operacyjne

Wiedza i umiejętności

Uczeń:

- opisuje strukturę systemu ochrony zdrowia w Polsce;
- wymienia źródła finansowania systemu zdrowia (składki zdrowotne, budżet państwa, samorządy);
- wyjaśnia, na czym polega działalność NFZ i jakie są jego główne zadania;
- rozumie, czym są świadczenia gwarantowane i jak można z nich korzystać;
- wskazuje różnice między sektorem publicznym i prywatnym w ochronie zdrowia;
- potrafi podać przykłady sytuacji, w których finansowanie opieki zdrowotnej pochodzi z NFZ.

Postawy

Uczeń:

- kształtuje postawę odpowiedzialnego pacjenta, świadomego praw i obowiązków;
- rozumie znaczenie solidarności społecznej w finansowaniu ochrony zdrowia;
- szanuje zasady racjonalnego korzystania z usług medycznych.

Formy pracy

- praca indywidualna;
- praca grupowa;
- praca w parach;
- praca zbiorowa (na forum klasy).

Metody i techniki pracy

- analizowanie i rozwiązywanie problemów – burza mózgów;
- metody asymilacji wiedzy – praca z tekstem, analiza materiałów źródłowych (fragmenty strony NFZ, broszury, infografiki), miniwykład;
- wizualizacja: mapa myśli;
- dyskusja kierowana;
- metody praktyczne – quiz podsumowujący (np. Kahoot).

Pomoce dydaktyczne

- komputer z dostępem do internetu / tablica multimedialna;
- prezentacja multimedialna „Jak działa NFZ?”;
- karta pracy „Skąd biorą się pieniądze na ochronę zdrowia?”;
- materiały informacyjne z serwisu www.nfz.gov.pl;
- przykładowy film edukacyjny NFZ „Z czego finansujemy ochronę zdrowia?”;
- tablica / arkusze A3 i markery.

Ewaluacja osiągnięć

- obserwacja aktywności uczniów w czasie zajęć;
- analiza kart pracy i prezentacji grupowych;
- quiz lub krótka ankieta podsumowująca;
- refleksja uczniów: „Co nowego wiem o NFZ?”, „Dlaczego finansowanie zdrowia dotyczy nas wszystkich?”.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

1 Wprowadzenie

Nauczyciel zapisuje temat lekcji: „Kto funduje nasze zdrowie? Jak działa NFZ?” i zaprasza uczniów do rozmowy kierowanej. Zadaje pytania:

- Kto finansuje leczenie w Polsce?
- Czy wszystko w służbie zdrowia jest darmowe?
- Co oznacza skrót „NFZ”?

Nauczyciel przedstawia cele lekcji i wyjaśnia, że uczniowie poznają mechanizm działania systemu zdrowia i znaczenie solidarności społecznej.

2 Burza mózgów „Skąd biorą się pieniądze na zdrowie?”

Uczniowie podają swoje propozycje źródeł finansowania opieki zdrowotnej. Nauczyciel zapisuje je i wspólnie porządkują informacje: które z nich dotyczą systemu publicznego, a które prywatnego.

3 Miniwykład z prezentacją

Nauczyciel omawia strukturę systemu ochrony zdrowia w Polsce:

Ministerstwo Zdrowia (MZ)

To centralny organ administracji rządowej odpowiedzialny za **prowadzenie polityki zdrowotnej państwa**. Do jego głównych zadań należy:

- opracowywanie strategii zdrowotnych i programów profilaktycznych;
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu ochrony zdrowia;
- opracowywanie przepisów prawnych regulujących działalność podmiotów leczniczych;

- kontrola jakości usług zdrowotnych i bezpieczeństwa pacjentów;
- współpraca z instytucjami międzynarodowymi (np. Światowa Organizacja Zdrowia, Unia Europejska);
- planowanie i finansowanie niektórych programów krajowych (np. szczepienia, zdrowie psychiczne, onkologia).

Ministerstwo Zdrowia **nie finansuje bezpośrednio leczenia pacjentów, ale ustala zasady i priorytety, według których działa cały system.**

Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ)

To centralna instytucja publiczna, która **zarządza pieniędzmi przeznaczonymi na finansowanie opieki zdrowotnej.**

NFZ jest tzw. **płatnikiem publicznym** – gromadzi składki zdrowotne i przekazuje środki do placówek medycznych za wykonane świadczenia.

Do głównych zadań NFZ należą:

- podpisywanie umów z przychodniami, szpitalami, laboratoriami i aptekami;
- finansowanie świadczeń zdrowotnych (np. wizyt, zabiegów, rehabilitacji);
- prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości świadczeń;
- realizacja programów profilaktycznych i refundacji leków;
- nadzór nad jakością i legalnością wykonywanych usług;
- obsługa pacjentów (np. infolinia, Internetowe Konto Pacjenta, portale regionalne).

NFZ **działa w każdym województwie** poprzez oddziały regionalne. To one odpowiadają za kontakt z placówkami i rozliczanie świadczeń.

Szpitala, przychodnie i lekarze Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ)

To podmioty, które bezpośrednio udzielają świadczeń medycznych pacjentom.

- **Szpitala** – udzielają świadczeń specjalistycznych, prowadzą leczenie stacjonarne, operacje, diagnostykę i rehabilitację.
- **Przychodnie (ambulatoria)** – oferują świadczenia podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, szczepienia, badania profilaktyczne.
- **Lekarze POZ (rodzinni)** – są pierwszym kontaktem pacjenta z systemem zdrowia; prowadzą profilaktykę, leczenie chorób przewlekłych i wystawiają skierowania do specjalistów.

Placówki te działają na podstawie umów z NFZ, co oznacza, że pacjent nie płaci bezpośrednio za wizytę – koszt jest pokrywany z jego składki zdrowotnej. Niektóre placówki oferują też usługi prywatne, niefinansowane przez NFZ.

Nauczyciel wyjaśnia, czym są składki zdrowotne i jak są gromadzone. Prezentuje schemat: „Skąd pochodzą pieniądze na zdrowie?”.

4

Symulacja edukacyjna „Budżet zdrowia”

Nauczyciel dzieli klasę na 3–4 grupy. Każda z nich to „Zarząd NFZ”.

Każda grupa otrzymuje kartę z budżetem (np. 100 mln zł w żetonach lub punktach) oraz listę obszarów, na które trzeba przydzielić środki:

- szpitala i leczenie specjalistyczne,
- podstawowa opieka zdrowotna (lekarze rodzinni),
- profilaktyka i szczepienia,
- refundacja leków,
- zdrowie psychiczne,
- administracja i systemy informatyczne.

Uczniowie muszą wspólnie zdecydować, jak podzielić budżet i uzasadnić swoje decyzje na forum klasy.

Nauczyciel podsumowuje ćwiczenie, zadając pytania:

- Które obszary uznaliście za najważniejsze?
- Czy łatwo było podjąć decyzję, gdzie przeznaczyć środki?
- Jakie dylematy ma NFZ w rzeczywistości?

5 Praca w grupach – „Rola NFZ w praktyce”

Nauczyciel dzieli uczniów na cztery grupy. Każda z nich otrzymuje opis sytuacji:

1. Pacjent idzie do lekarza rodzinnego.
2. Kobieta w ciąży korzysta z badań prenatalnych.
3. Dziecko ma skierowanie do specjalisty.
4. Senior korzysta z programu leków 75+.

Zadaniem uczniów jest wyjaśnić, **jaką rolę w danej sytuacji pełni NFZ i z jakich środków finansowane są te usługi**. Grupy przedstawiają swoje wnioski na forum klasy.

6 Podsumowanie i refleksja

Nauczyciel zadaje pytania:

- Dlaczego warto znać zasady działania NFZ?
- Co by się stało, gdyby każdy płacił tylko za własne leczenie?

Nauczyciel podkreśla znaczenie wspólnego finansowania systemu zdrowia – **solidarności społecznej**.

Sposoby dostosowania przebiegu zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- wykorzystanie infografik i uproszczonych schematów zamiast długich tekstów;
- praca w parach (uczeń wspierający);
- możliwość udzielenia odpowiedzi ustnie zamiast pisemnie;
- nagranie materiału wideo z napisami;
- zapewnienie słownika pojęć (NFZ, składka zdrowotna, świadczenie gwarantowane, POZ).

Komentarz metodyczny dla nauczyciela

Lekcja powinna być oparta na konkretnych przykładach z życia codziennego uczniów – recepty, wizyty u lekarza, szczepienia, badania profilaktyczne.

Warto podkreślić, że system zdrowia w Polsce opiera się na zasadzie solidaryzmu społecznego, co oznacza, że wszyscy składamy się na leczenie potrzebujących. Dobrze sprawdza się wizualizacja przepływu pieniędzy (np. diagram lub interaktywny quiz).

Na zakończenie warto zapytać uczniów, czy znają swoje prawa jako pacjenci – to pomoże połączyć temat z praktyką życia codziennego.

Realizując treści zawarte w scenariuszu, można skorzystać z rekomendowanych zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (zpe.gov.pl) dostępnych w lekcjach [online, dostęp dn. 14.11.2025]:

- [„Dostępność i poziom usług medycznych w Polsce”](#);
- [„Opieka zdrowotna”](#).

Bibliografia i materiały pomocnicze

- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) nfz.gov.pl – zakładki: „O nas”, „Jak działa NFZ”, „Twoje zdrowie” [online, dostęp dn. 14.11.2025].
- Ministerstwo Zdrowia gov.pl/web/zdrowie – dział: System ochrony zdrowia w Polsce [online, dostęp dn. 14.11.2025].
- Serwis pacjent.gov.pl pacjent.gov.pl – informacje o e-zdrowiu, e-skierowaniach i e-receptach [online, dostęp dn. 14.11.2025].
- Akademia NFZ (YouTube) youtube.com/@AkademiaNFZ – cykl filmów edukacyjnych dla młodzieży [online, dostęp dn. 14.11.2025].
- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) – „[Health Financing Policy Briefs](#)” [online, dostęp dn. 14.11.2025].

Symulacja edukacyjna „Budżet zdrowia”

KARTA PRACY

Podziel środki w wysokości 100 mln złotych na poniższe obszary:

- szpitale i leczenie specjalistyczne,
- podstawowa opieka zdrowotna (lekarze rodzinni),
- profilaktyka i szczepienia,
- refundacja leków,
- zdrowie psychiczne,
- administracja i systemy informatyczne.

Uzasadnienie podziału:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Karty symbolizujące pieniądze (suma 100 mln PLN):

10 mln PLN	10 mln PLN
10 mln PLN	10 mln PLN
10 mln PLN	10 mln PLN
5 mln PLN	5 mln PLN

5 mln PLN	5 mln PLN
5 mln PLN	5 mln PLN
2 mln PLN	2 mln PLN
2 mln PLN	2 mln PLN
1 mln PLN	1 mln PLN